

การบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน
สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น*

The Educational Institution Administrations According to the Four
Iddhipada Dhammas in Private Vocational Education Institutions
under Khonkaen Vocational Education Office

อัฒพ์พงษ์ ศรีทะวงค์, จุฬารัตนพรณ์ ณะแพทย¹ และสำเริง ยุธชัย²

Autthaphong Sritawong, Chulapunporn Thanaphaet and Samrej Yurachai

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น¹

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Autthaphong.mon@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่ง ระดับ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และเพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.948 และแบบสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ข้อมูล (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้าน ที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้าน การบริหารงานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารงานบริหาร

*ได้รับบทความ: 28 กุมภาพันธ์ 2563; แก้ไขบทความ: 4 มีนาคม 2563; ตอรับตีพิมพ์: 8 มิถุนายน 2563

Received: February 28, 2020; Revised: March 4, 2020; Accepted: June 8, 2020

ทรัพยากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานแผนงานและงบประมาณ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า มีความเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบริหารทรัพยากร ด้านการบริหารงานแผนงานและความร่วมมือ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารงานพัฒนาการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทางสถิติ

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 คือ ควรกำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการให้ชัดเจนเป็นแนวทางเดียวกันเพื่อให้ครูผู้สอนได้มีปฏิบัติที่ถูกต้อง ควรจัดการอัตรากำลังของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาให้เพียงพอและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ควรประสานความร่วมมือกับชุมชนและท้องถิ่น ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ควรมีการจัดโครงการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความเหมาะสมกับวัยและความชอบของผู้เรียน

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; หลักอิทธิบาท 4

Abstract

The aims of this research were: to study and compare the administration of educational institutions according to the four Iddhipada principles (Iddhipada, paths of accomplishment) in private vocational education institutions, classified by the samples' education level and work experience; to propose a guideline for the administration of educational institutions according to the four Iddhipada principles in private vocational education institutions. This study was carried out by using mixed research methods. The sample consisted of 123 school administrators and teachers. The instruments were a questionnaire the structured interview form. Data analysis was performed by means of Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and t-test (one way ANOVA).

The research results were as follows:

1. In the educational institution administration according to the four Iddhipada principles, in general, the practice was in a high level. When classified in each aspect

found that the aspect that has the most practice was the academic administration, followed by the administration of student affairs development, resource management administration rated in a high level of practice, while the lowest practice aspect was the work plan and budget administration statistically rated at a high level of practice.

2. A comparison of educational institution management according to the four Iddhipada principles in private vocational education institutions, classified by position, found that overall and all aspects there are opinions towards the administration of educational institutions according to the four Iddhipada principles differently with statistical significance level of .05. Divided by educational level, it is found that the overall opinions are significantly different at the statistical level of .05. Considering in each aspect found that academic administration, resource management and administration, work plan and cooperation were viewed with the statistical significant difference level of .05. Regarding the administration of student affairs development, there was no different. Classified according to work experience, it found that overall and in all aspects there were no statistical differences.

3. The guidelines for school administration according to the four Iddhipada principles as follows: 1) the academic administration policy should be clearly defined in the same way so that teachers have correct practices to benefit the learners; 2) the school administrators should manage the manpower of teachers and educational personnel to be appropriate to the educational institution's context in learning and teaching; 3) there should be cooperation with communities and locals in mobilizing resources for education and providing professional services to the community; 4) there should be projects and activities to develop learners that are appropriate to their age and preference and organizing activities to instill morality and ethics to students and organizing activities to enhance the capacity of learners.

Keywords: The administration of educational institutions; The four Iddhipada principles

1. บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017) มีเป้าหมายในการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ ให้เป็นคนดีมีสุขภาวะที่ดี มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนร่วม มีทักษะความรู้ และความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็ว บนพื้นฐานของการมีสถาบันสังคมที่เข้มแข็ง ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีความคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศและมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณี สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 (Office of the Education Council, 2017) ซึ่งเกี่ยวกับบริบทการจัดการศึกษา โอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการสถานศึกษา และการใช้จ่ายงบประมาณรวมทั้งการพัฒนาการศึกษากับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ สอดคล้องกับแนวนโยบายของการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งการบริหารงานโดยใช้หลักคุณธรรมเป็นเครื่องมือ (Phramaha Witthawat Wiwatthanameti (Chantem), 2019 : 93-102)

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 (Office of the Vocational Education Commission, 2008) กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาใน มาตรา 4 ที่กำหนดไว้ว่า “การอาชีวศึกษา” หมายความว่า กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี มาตรา 6 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทาง ทฤษฎี อันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ (Suraphan, 2007) สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคมมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ ในฐานะสังคมโลก และสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มุ่งพัฒนาจิตใจคนให้อยู่ในความดีงามและยังประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง และสังคม โดยการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้งานศึกษาวิจัยเกิดประโยชน์แก่การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น คือ นำข้อมูลการวิจัยไปใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาการบริหาร เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่นให้ดียิ่งขึ้น จึงสนใจที่จะศึกษาว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จะเป็นการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเอกชนให้มีคุณภาพประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) (Koenchai, 2016 : 295-313) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และกับวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 3) ด้านการบริหารงานบริหารทรัพยากร 2) ด้านการบริหารงานแผนงานและความร่วมมือ 4) ด้านการบริหารงานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา และกำหนดขอบเขตด้านประชากรกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายจำแนกเป็นประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 คน และครูผู้สอน จำนวน 126 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 180 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนใน จำนวน 123 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (Srisaad, 2011) และกลุ่มเป้าหมาย (กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน และครูผู้สอนจำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยการนำแบบสอบถาม ฉบับที่ถูกต้องสมบูรณ์นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักธรรม 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัยการประเมินผลวัดผล เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมทั้งประเมินคุณภาพของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่า Index Of Congruence (IOC) มีค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 1.0 จากนั้นได้นำเครื่องมือในการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดอุดรธานี และจากการนำเครื่องมือไปทดลองใช้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94

4. สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.39) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.38) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.45) และด้านการบริหารงานบริหารทรัพยากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.46) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานแผนงานและงบประมาณ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.52)

2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน มีความเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบริหารทรัพยากร ด้านการบริหารงานแผนงานและความร่วมมือ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารงานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทางสถิติ

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ ควรกำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการให้ชัดเจนเป็นแนวทางเดียวกันเพื่อให้ครูผู้สอนได้มีปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อเป็นผลดีแก่ผู้เรียน 2) ด้านการบริหารงานบริหารทรัพยากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการอัตรากำลังของครู

ผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาให้เพียงและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารงานงานแผนงานและความร่วมมือ คือ ควรประสานความร่วมมือกับชุมชนและท้องถิ่น ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และให้บริการวิชาชีพแก่ชุมชน 4) ด้านการบริหารงานพัฒนาการเรียนนักเรียนนักศึกษา คือ ควรมีการจัดโครงการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความเหมาะสมกับวัยและความชอบของผู้เรียน และจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียน ร่วมไปถึงจัดกิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพของผู้เรียน

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักอริยบท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติงานมากที่สุดในด้านการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะมีการบริหารงานวิชาการด้วยความเป็นธรรมตามระเบียบของทางราชการเพื่อปลูกฝังในนักเรียนเคารพกฎระเบียบและกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเกิดความชอบในจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในก้าวไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและนำไปสู่ความเป็นขั้นนำในด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และมีปฏิบัติงานด้านการบริหารงานพัฒนาการเรียนนักเรียนนักศึกษา โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประจำปี ให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและชุมชน มีการประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมให้บริการแก่สังคม และสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรพิชญ์ ลิขิตายน (Likittayon, 2017) ได้ศึกษาวิจัยการบริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดสระบุรีให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง พบว่า มีการใช้หลักการบริหารจัดการ ทุกด้าน มีผลต่อ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพขององค์กร สอดคล้องกับการวิจัยของบุญมี บุญเอี่ยม (Bun-iam, 2001) ได้ทำการศึกษาการนำอริยบท 4 ไปใช้ในการทำงาน ศูนย์ควบคุมการบินภูเก็ต บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด พบว่า การนำหลักอริยบท 4 ไปใช้ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ โดยอาศัยแรงจูงใจภายนอกการนำอริยบท 4 ไปใช้ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักอริยบท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น 1) จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติงานสูงกว่าครูผู้สอน โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันมากที่สุดและด้านการบริหารงานบริหารทรัพยากรรองลงมา ทั้งนี้เพราะมีส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเกิดความชอบในจัดกระบวนการเรียนรู้

ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีรูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนโดยใช้วิธีที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน มีการเสนอแนะและแต่งตั้งบุคลากรของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานต่างๆ ให้เหมาะสมกับงาน ความถนัด และความสามารถของบุคคล วิเคราะห์ วางแผน และบริหารจัดการอัตรากำลังคนตามภารกิจของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระครูธรรมธร (Phrakhru Thammathorn, 2015) ได้วิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้อธิบาท 4 เพื่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานองค์กร พบว่า อธิบาท 4 จึงเป็นหลักธรรมสำคัญประการหนึ่ง ที่จะช่วยเอื้อประโยชน์ในการทำงาน อันจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหและอุปสรรคในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อทั้งองค์กรและประชาชนที่เข้ามาไปรับบริการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสมคิด โครธา (Phramaha Somkit Krotha, 2004) ทำการวิจัยการใช้อธิบาท 4 ในการเรียนของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า พระนิสิตสถานภาพแตกต่างกันมีการใช้หลักอธิบาท 4 แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

3. แนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามหลักอธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

- 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ ควรจัดหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ในท้องถิ่นและชุมชน
- 2) ด้านการบริหารงานบริหารทรัพยากร คือ ควรสนับสนุน แต่งตั้งบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน และความสามารถของบุคคล เพื่อให้งานมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
- 4) ด้านการบริหารงานแผนงานและความร่วมมือ คือ ควรกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการของสถานศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาว และมีการกำหนดแผนการใช้งบประมาณประจำปี
- 3) ด้านการบริหารงานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา คือ ควรดำเนินงาน ประสานงาน ป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา และดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of the Basic Education Commission, 2018) ทำการศึกษา การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและการพัฒนาผู้เรียน โดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการพัฒนา “การกินอยู่ ดู ฟัง เป็น” คือ มีปัญญารู้เข้าใจในทางคุณค่าแท้ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรม แสวงปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐานการดำเนินชีวิตโดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตร การพัฒนาและเน้นการจัดสภาพทุกๆ ด้าน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตามหลักพุทธธรรมอย่างบูรณาการ โดยส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามตามหลักธรรมอธิบาท 4 ประการคือ 1) ฉันทะ หมายถึง การอยู่ใกล้คนดี ใกล้ผู้รู้ มีครู อาจารย์ มีข้อมูล มีสื่อที่ดี 2) วิริยะ หมายถึง เอาใจใส่ศึกษาโดยมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ดี 3) จิตตะ หมายถึง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผลที่ดีและถูกวิธี 4) วิมังสา หมายถึง ความสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้ถูกต้องเหมาะสม

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

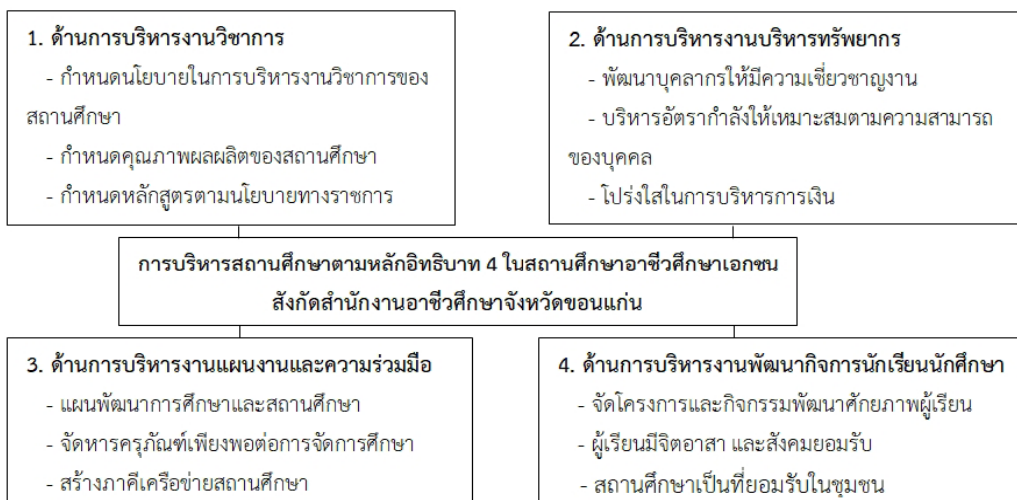
- 1.1 ควรพิจารณาจัดหาแหล่งเรียนรู้ และสารสนเทศที่ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน
- 1.2 ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และทักษะพื้นฐาน
- 1.3 ควรพัฒนาตรวจสอบระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการจัดทำ จัดหาพัสดุครุภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง
- 1.4 ดำเนินการจัดกิจกรรมและการให้บริการที่ตอบสนองชุมชนและสังคมตามนโยบายของการจัดการศึกษาระบบอาชีวศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น
- 2.2 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รู้ถึงสภาพการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนที่ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบริหารทรัพยากร ด้านการบริหารงานแผนงานและความร่วมมือ และด้านการบริหารงานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา โดยการใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 มาร่วมด้วย ผู้วิจัยประมวลประเด็นที่ทำการศึกษาและข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ที่ได้ในการวิจัยครั้งเป็นองค์ความรู้จากการวิจัยดังแผนภาพ ดังนี้

References

- Bun-iam, B. (2001). Study the four Iddhipada principles influence to the operation of the Phuket Aviation Control Center, Aeronautical Radio of Thailand. Limited the Secretariat of the Council of Education Plans Ministry of Education. *Master of Education thesis*. Graduate School: Thaksin University.
- Koenchai, N. (2016). Mixed Research Methodology: The Third Research Methodology. *Dhammathas Academic Journal*, 16(2), 295-313.
- Likittayon, W. (2017). School Management under the Office of the Vocational Education Commission in Saraburi to be a high-ranking organization. Journal of Research and Development Valai Alongkorn under the royal patronage Year 12 issue 1. *Department of Public Administration*. Graduate School: Thepsatri Rajabhat University.
- Office of the Basic Education Commission. (2018). *Handbook of Seminar on Innovation Development for the Royal Buddhist School, Generation 2*. Bangkok: Printing organization for the delivery of goods and parcels.
- Office of the Education Council. (2017). *National Education Plan 2017-2036*. Bangkok: Printing organization for the delivery of goods and parcels.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). *The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)*. Bangkok: Publisher of the Cabinet and the Government Gazette.
- Office of the Vocational Education Commission. (2008). *Vocational Education Act of the Vocational Education Commission 2008*. Bangkok: Printing organization for the delivery of goods and parcels.
- Phrakhu Thammathorn. (2015). Applying Baht 4 the four Iddhipada principles Influence for Organizational Efficiency. *Buddhachak Journal*, 69(2).
- Phramaha Somkit Krotha. (2004). The Use of the four Iddhipada principles in Learning by Mahajulalongkornrajavidyalaya University Students. *Master of Education Thesis*. Graduate School: Srinakharinwirot University.
- Phramaha Witthawat Wiwatthanameti (Chantem). (2019). Administration According to the Four Iddhipada in the Basic Educational Institutes under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 2. *Dhammathas Academic Journal*, 19(3), 93-102.

Srisaad, B. (2011). *Introduction to Research*. 9th Printed. Bangkok: Suweriyasarn.

Surapan, P. (2007). Basic School Management that affects the standard of administration and management of the school. *Master of Education Thesis Educational Administration Program*. Graduate School: Silpakorn University.

